

Generell sensorveiledning for NOR1300

Sensorveiledningens basisdokumenter er emnebeskrivelsen, pensum og Nasjonalt Fagråds generelle karakterbeskrivelser for faget nordisk litteratur på det aktuelle nivået.

Se Emnebeskrivelse, særlig punktene Hva lærer du og Pensum:

<https://www.uio.no/studier/emner/hf/iln/NOR1300/>

Se også Nasjonalt Fagråds karakterbeskrivelser:

<https://www.uio.no/studier/eksamen/karakterskala/fagspesifikk-karakterbeskrivelse/hf-iln-nordisk.html>.

Nor1300 er et grunn-emne på bachelornivå. Ved eksamen forventes det at studentene har tilegnet seg grunnleggende litteraturhistorisk kunnskap. Studentene skal kunne gi generelle beskrivelser av særtrekk ved litteraturhistoriske epoker (fra 1800 til i dag). De skal ha kunnskap om hvordan epokene henger sammen med en videre historisk og kulturell kontekst, og de skal også kunne etablere forbindelser mellom epoker og konkrete litterære tekster fra pensum. Det forventes også at studentene har tilegnet seg grunnleggende tekstanalytiske ferdigheter. De skal kunne nærlese pensumtekster i alle relevante skjønnlitterære sjangre (roman, novelle, eventyr, lyrikk og essays), og de skal også beherske faglige begreper som er nødvendig for å analysere en tekst og dens bestanddeler (tematikk, motiv, fortelleteknikk, litterær komposisjon, billedbruk, rim og rytme, karakterbeskrivelse, språklige særtrekk osv). I en viss utstrekning forventes det også at studentene kan foreta sammenlikninger mellom tekster, samt påvise likheter og forskjeller mellom de skandinaviske land (Norge, Sverige, Danmark). Det skal også legges vekt på språkføringen i besvarelsene. Studentene skal vise både en god beherskelse av norsk skriftspråk generelt og av fagspråk spesielt.

Eksamen i faget er todelt, med en hjemmeeksamen og en skoleeksamen.

Hjemmeeksamenen vil i hovedsak være utformet som en litterære analyseoppgave av et skjønnlitterære verk fra pensum, som også gjerne skal beskrives og plasseres litteraturhistorisk. Skoleeksamenen vil i hovedsak være fokusert mot kunnskaper om litteraturhistorie og dens ulike epoker, grunnleggende tekstanalytiske begreper, samt generelle karakteristikk av forfatterskap og sjangre.

I vurderingen av oppgavene legges det i tråd med Nasjonalt Fagråds karakterbeskrivelser vekt på tre momenter: kunnskapinnhold, evne til vurdering og problemløsning og språkføring. For å oppnå karakteren C, må kandidaten i tråd med karakterbeskrivelsen vise «god innsikt i kunnskapsinnholdet som er definert for fagnivået», som formidlet gjennom emnebeskrivelsen, pensum og forelesninger, samt «tilsvarande evne til vurdering og problemløsning» og «god og formelt sikkert språkføring utan alvorlege systemfeil». Det forventes ikke at litterære analyser er fundert i spesifikke og originalt valgte teoretiske innfallsvinkler. Relevante originale bidrag vil imidlertid kunne bidra til å løfte besvarelser fra et gjennomsnittlig og godt nivå til et «fremragende» nivå.

Det gis én samlet karakter. Hjemmeoppgaven teller 60% og skoleeksamenen 40%.

Eksamen er fordelt på to ulike oppgaver, en hjemmeoppgave og en skoleeksamen. Hjemmeoppgaven vil i hovedsak være fokusert mot ferdigheter i konkret litterær tekstanalyse, men også slik at tekster skal kunne beskrives og plasseres litteraturhistorisk. Skoleeksamen vil i hovedsak være fokusert mot kunnskaper om litteraturhistorie og ulike epoker, men også slik at generelle karakteristikk av forfatterskap og sjangre kan inngå.

Det forventes ikke at litterære analyser er fundert i spesifikke og originalt valgte teoretiske innfallsvinkler. Det forventes ikke at analyser og beskrivelser fremviser originale kritiske synspunkter. Relevante originale bidrag vil imidlertid kunne bidra til å løfte besvarelser fra et gjennomsnittlig og godt nivå til et «fremragende» nivå (som innfrir krav til karakteren A).

Det gis én samlet karakter. Hjemmeoppgaven teller 60% og skoleeksamen 40%.

Spesifikk sensorveiledning for:
Skoleeksamen NOR1300 vår 2019

Rådgivende oppgavespesifikk sensorveiledning.

1. Hva menes med "poetiske virkemidler"? Nevn minst fem eksempler, og forklar deres funksjon i en tekst.

Her forventes det at studentene kan beskrive og/eller begrepsbestemme minst fem eksempler på det som i fagtradisjon og lærebøker kalles «poetiske virkemidler». Eksempelene må kunne velges fritt av studentene. «Poetiske virkemidler» er ikke nødvendigvis et eksakt avgrenset begrep, og det bør derfor under sensurering vises romslighet med hva man godtar som relevante eksempler. Under «trøsterunden» var det ganske mange som spurte om dette, og lurte på om «poetiske virkemidler» var det samme som «lyriske virkemidler». Noen lurte også på grensen mellom «poetiske virkemidler» og «litterære virkemidler». Noen lurte på om narratologiske begreper var «poetiske virkemidler». Jeg mener derfor vi bør bruke rimelig skjønn og ikke være rigide i bedømmelsen her. Generelt god faglig begrepsforståelse bør tillegges vekt.

2. Gi en kort karakteristikk av dikterspråket i «Solaris korrigeret» av Øyvind Rimbereid (tekst vedlagt).

Her bør det både forventes at studentene kan beskrive aspekter ved språkføringen som gjør teksten til en lyrisk tekst – og at de kan peke på det 'neologistiske' som gjør språket til et hybridspråk bestående av elementer fra forskjellige språk, slik de er kjent i dag. Det bør også være en forventning at man ser funksjonen ved et slikt språk i teksten fremtidsperspektiv ('science fiction'-perspektivet).

3. Plasser A.O. Vinjes dikt "Vaaren" litteraturhistorisk. Pek på karakteristiske trekk ved periodens lyriske språk.

Her bør studentene kunne anvende karakteriserende begreper som er relevante for romantikk/og eller nasjonalromantikk. «Pek på karakteristiske trekk» er en relativt åpen formulering som ikke sier eksakt hvor mange trekk man forventer det blir pekt på. En god besvarelse bør kunne inneholde minst 3 karakteristiske trekk. En svak besvarelse bør i det minste inneholde utpekning av ett sentralt og relevant trekk som gjelder både for perioden og for den aktuelle teksten.

4. Beskriv forskjeller og likheter mellom realisme og naturalisme? Vis gjerne til eksempler fra pensum.

Her forventes det at studentene i en svak besvarelse kan redegjøre for ideen om «problemer under debatt» som signalement for realisme generelt – og for ideen om determinisme som signalement for naturalisme generelt. Gode besvarelser bør kunne utnytte mer nyanserte og komplekse forskjeller som kan hentes ut fra pensumtekstene. Med utgangspunkt i pensumtekstene vil gode besvarelser også kunne problematisere og nyansere skillene mellom isme-betegnelsene, og eventuelt se dem i et videre internasjonalt perspektiv – kanskje også nevne Zola.

5. Hva består Ibsens «retrospektive teknikk» i? Pek på trekk ved *Gengangere* (1882) der teknikken gjør seg gjeldende.

Her bør enkle besvarelser kunne vise til eksempler i Ibsens stykke der personer i stykket forteller om noe som har hendt i fortiden, og hva dette har å si for forståelsen både for ulike personer på scenen og for publikum/leser av stykket. Mer avanserte besvarelser bør kunne forventes å gå direkte til det 'metodiske' eller 'tekniske' ved Ibsens dramatiske fremstillingsmåte, dvs. til forholdet mellom stykkets meget korte 'nåtid' og den omfattende 'fortiden' som spiller med. Fremragende besvarelser bør kunne se både den 'tekniske' siden ved den dramatiske metoden (hvordan fortid representeres på scenen i stykkets 'nåtid'), og den tematiske betydningen dette har for selve erkjennelsesprosessen som foregår i stykket (særlig hos fru Alving – men også for publikum/leser). Både enkle og mer avanserte besvarelser bør kunne nevne/gjøre bruk av de berømte «gjenganger»-scenene i stykket.

6. Pek på karakteristiske trekk ved H. C. Andersens kunsteventyr. Bruk «Den grimme Ælling» (1843) som eksempel.

Her bør studentene kunne gjøre rede for karakteristiske trekk ved Andersens eventyr, og disse trekkene bør kunne settes i forbindelse med kunsteventyret som litterær sjanger. Gode besvarelser bør kunne forventes å inneholde en kort redegjørelse for forskjellen mellom kunsteventyr og folkeeventyr.

Sensorveiledning NOR1300 V19

Gi en analyse av Olav Duuns *Menneske og maktene* (1938) med vekt på sjanger, tematikk og fortelleteknikk.

Bare noen få mulige momenter ved sensurering av Duun-oppgaven. Når det gjelder sjanger, er det naturlig å forvente at studentene skriver om hybrid sjanger eller blanding av roman og novelle. Det vil være på sin plass å beskrive hvordan enkeltfortellingene fungerer (og hvordan de skildrer hovedpersoner med hver sine problemer og anliggender) – samtidig som bidrar til å danne sjangermessig helhet som roman. I denne forbindelse kan man gjerne forvente at begrepet kollektivroman blir tatt i bruk. Bruken av rammefortelling vil også være relevant å nevne (med studentene kan jo godt forventes å skrive om denne teknikken under punktet «fortelleteknikk»). Spådommen vil kunne være med på å beskrive spenningen/drivet i fortellingen.

Når det gjelder tematikk, ligger det jo en overordnet formulering i selve tittelen. Studentene kan gjerne forventes å skrive om de ulike «maktene» som hver av hovedpersonene i enkeltfortellingene kjemper med. Det vil kunne gi en oversiktlig og systematisk behandling av de ulike temaene og motivene i teksten. Det vil være å forvente at studentene legger stor vekt på sluttkapitlet, der hver av de viktigste personene opplever møtet med krisen («eksistensielsituasjonen»). Et hovedspørsmål vil jo være: Hva skjer med personene og deres personlige identitet i møtet med krisen (å seire/å tape/»renselse»/peripeti).

Når det gjelder fortelleteknikk, vil det naturligvis lett kunne inntreffe en viss overlapping mellom sjanger og fortelleteknikk. Her tenker jeg at de dyktige studentene vil kunne utmerke seg ved å gjøre egne, velfungerende valg i forhold til oppgaveteksten. Uansett mener jeg det bør kunne forventes at fortelleposisjonen blir diskutert, også fortellerens «stemme» eller «tone» er relevant (og herunder også språket). Narratologisk vil det være på sin plass å bemerke bruken av narrativ frekvens, dvs. særlig den finurlige bruken av repetitiv frekvens – og da naturligvis diskutere hvilken funksjon den har i teksten.

NOR1300 v19

Sensorveiledning til eksamensoppgave om Khemiris *Montecore. En unik tiger*.

Overordnet: *Montecore. En unik tiger* er en såpass sentral roman at studentene bør kunne kontekstualisere den ved å sette den inn i en litterær tendens i samtiden. Videre sirkler den omkring temaer som vi også finner i andre romaner av Khemiri, derfor kan vi kanskje forvente at studentene kort knytter *Montecore* til noen av disse romanene. Slike kontekstualiseringer og linjer er blitt vektlagt i forelesningen om romanen, der jeg dessuten bemerket at en tematisk lesning av romanen ikke må skygge for romanens litterære og formmessige kvaliteter.

På grunn av romanens struktur bør vi forvente at studentene diskuterer denne, og gjerne knytter strukturen opp til en lek med etablerte litterære konvensjoner og narratologiske begreper. De bør også diskutere romanen som metafiksjon (eller i hvert fall nevne noen metafiksjonelle trekk). Om de så knytter an til den postmoderne romanen, er mindre viktig, synes jeg. I forelesningen ble det postmoderne tematisert (med tre-fire slides), og om de leser siste del av PT Andersens litteraturhistorie, har de noe stoff til hjelp for å diskutere epokale aspekter

Studentene må diskutere romanens tematikk, og i den sammenhengen blir vel «viet» og «de andre», innvandring, integrering og «svensk-het» det mest åpenbare å gripe tak i, dog vil det være en styrke om studentene også knytter metafiksjon til romanens tematikk. Vi kan f.eks. tenke oss at noen besvarelser ser det metafiksjonelle som en måte å problematisere de førstnevnte temaene på. Andre temaer er selvsagt også mulig, så som far-sønn-relasjoner og minne, glemsel og identitetsarbeid. I forelesningen har jeg berørt både dette med å lese romanen som en innvanderroman (i den sammenhengen har jeg trukket fram det postkoloniale perspektivet) og dette med minne, glemsel og identitet.

Språket i romanen er såpass iøynefallende at dette bør studentene nevne. Her tenker jeg at gode besvarelsene også deler språkframstillingen opp i ulike deler for så til slutt å sy dem sammen. Det vil si at de bør karakterisere romanspråket. Dernest bør de vel kunne beskrive forskjeller i språket mellom de tre «karakterene», Jonas, Abbas og Kadir. Og deretter bør de peke på steder i romanen som eksplisitt handler om språk, f.eks. at Jonas et sted i romanen skal lære Abbas og Kadir svensk, og om Abbas som «inte kultiverar svenska språket». Om de gjør slike observasjoner, er det vel analytisk okay, men for de sterke(st) besvarelsene, bør vi (vel?) forvente at observasjoner og beskrivelser av språket og språkdiversiteten knyttes til en overordnet tematikk. Om studentene er flinke, eller har fulgt med i forelesningen, vil de også være i stand til å relatere språk til en makttematikk.

En karakteranalyse der studentene forsøker å nøste opp i hvem som er hvem, er muligens noe de fleste vil prøve på. Det er i så fall fint. Om de så igjen knytter karakterframstillingen og de ulike karakterenes troverdighet, og mangel på sådan, til de ovennevnte aspekter, vil det være en styrke.